

Kosova

Ekonomik ve Ticari Değerlendirme Raporu

Raporlama Dönemi: 2022 Nisan - Haziran

Raporu Hazırlayan: Priştine Ticaret Müşavirliği

[Type here]

Tablo 1- Kosova'ya Ait Temel Ekonomik Göstergeler

Kosova	2020 (1-12)	2021 (1-12)	2021/2020 % Değişim	2021 (1-6)	2022 (1-6)	2022/2021 % Değişim
GSYİH (Cari Fiyatlar -Milyar €)	6,77	7,81*	15,3*	1,58**	1,74**	10,1**
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar - %)	-5,02	10,44*	207,9*	4,12**	4,87**	18,2**
Kişi Başına Düşen GSYİH (Cari Fiyatlar - €)	3.772	-	-	-	-	-
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	-0,6	4,9	-	1,33	10,4	-
İşgücü	347.071	359.167**	3,48	359.167**	-	-
İşsizlik Oranı (%)	25,9	25,8**	-	25,8**	-	-
Cari İşlemler Dengesi (€)	-472.195.094	-673.003.839	42,5	- 283.685.995***	-395.648.971***	39,4***
İhracat (€)	474.959.855	749.719.548	57,8	344.630.798	449.746.902	30,5
İthalat (€)	3.296.898.110	4.652.750.663	41,1	2.063.957.698	2.646.267.167	28,2

Kaynak: Kosova Merkez Bankası ve Kosova İstatistik Ajansı

* Tahmini Veriler

** Ocak – Mart Dönemi

*** Ocak – Nisan Dönemi

2022 yılı Haziran ayı sonu itibariyle ise Kosova'nın toplam ihracatı bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla %30,5 artarak 449 milyon Avro'ya, mal ithalatı ise yine bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla 2022 yılı Haziran ayı sonu itibariyle %28,2 artarak 2.646,2 milyon Avro'ya ulaşmıştır.

2020 ve 2021 yıllarında salgınının neden olduğu derin ekonomik gerilemenin ardından toparlanmaya geçen diğer ülkelerde olduğu gibi Kosova'da da 2021 yılı ve 2022 yılı ilk yarısında enflasyon oranında yüksek bir artış gerçekleşmiştir. Resmi para birimi Avro olan ülkede 2022 yılı ilk yarısında resmi enflasyon oranı %10,4 olarak açıklanmıştır.

Kosova'nın önemli gelir kaynaklarından birisi turizm gelirleridir. Özellikle yurt dışında yaşayan Kosovalı vatandaşların tatil dönemlerini ülkede geçirmeleri Kosova ekonomisine büyük katkı sağlamaktadır. Salgın nedeniyle turizm gelirlerinde önemli bir düşüş yaşanmış olmakla birlikte; bu durum Kosova'ya fiilen gelemeyen vatandaşların ülkelere finansal katkı sağlamalarına engel olamamıştır. 2021 yılında yurt dışında yaşayan Kosovalı vatandaşlar tarafından ülkeye 1.153,4 milyon Avro gönderilmiştir. 2022 yılının Mayıs ayı

[Type here]

sonu itibariyle ise ÷lkeye toplamda 445,4 milyon Avro gönderilmiştir. Ülkeye en fazla paranın gönderildiği başlıca ÷lkeler ise Almanya, İsviçre ve ABD'dir. Ayrıca, 2022 yılı için seyahat yasaklarının kalkmasıyla birlikte turizm gelirlerinde artış beklenmektedir.

Ülkeye gelen doğrudan yabancı yatırımlar son yıllarda salgın dönemine rağmen artış göstermeye devam etmiştir. 2022 yılı Nisan ayı sonu itibariyle doğrudan yabancı yatırımlar bir önceki yılın aynı dönemine göre %25,9 artış göstererek 173,3 milyon Avro olarak gerçekleşmiştir.

Kosova Merkez Bankası verilerine göre; Türkiye, 2022 yılı Nisan ayı sonu itibariyle 296,5 milyon Avro'luk tutar ile Kosova'daki 7. yatırımcı ÷lkedir.

Tablo 2- Kosova Dış Ticaretinin Genel Görünümü

	Ülkenin Toplam İhracatı (€)	Türkiye'nin Ülkeden İthalatı (€)	Tr Pay (%)	Ülkenin Toplam İthalatı (€)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (€)	Tr Pay (%)	Türkiye-Ülke Arası Toplam Dış Tic. Hacmi (€)
2019 Yıllık	383.491.482	7.971.660	2,07	3.496.942.421	431.495.531	12,33	439.467.191
2020 Yıllık	474.959.855	11.073.405	2,33	3.296.918.338	409.459.111	12,42	420.532.516
2021 Yıllık	749.719.542	17.399.445	2,32	4.652.750.657	584.130.265	12,55	601.529.710
2022 / 6 Aylık	449.746.902	12.258.955	2,73	2.646.267.165	367.776.808	13,90	380.035.767

Tablo 3- Kosova Aylık Dış Ticaretinin Görünümü

	2021 Ülkenin Toplam İhracatı (Bin €)	2022 Ülkenin Toplam İhracatı (Bin €)	2021 Türkiye'nin Ülkeden İthalatı (Bin €)	2022 Türkiye'nin Ülkeden İthalatı (Bin €)	2021 Ülkenin Toplam İthalatı (Bin €)	2022 Ülkenin Toplam İthalatı (Bin €)	2021 Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (Bin €)	2022 Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (Bin €)
Ocak	42.564	64.220	1.239	1.255	235.838	338.114	28.409	39.982
Şubat	48.408	65.255	1.798	1.430	301.710	414.770	36.192	53.554
Mart	61.807	88.599	1.215	2.507	382.522	493.916	48.808	68.373
Nisan	61.107	80.996	1.501	2.447	384.540	462.741	50.160	79.534
Mayıs	57.831	76.032	820	2.456	366.053	443.892	44.547	51.942
Haziran	72.914	74.644	1.156	2.158	393.295	492.834	57.831	74.392
Temmuz	62.325		785		430.087		51.745	
Ağustos	64.992		2.120		417.595		50.357	
Eylül	69.327		1.930		420.669		46.275	
Ekim	72.683		1.537		428.545		51.422	
Kasım	70.697		1.519		431.841		56.914	
Aralık	65.063		1.778		460.055		61.483	
Toplam	749.719	449.746	17.399	12.259	4.652.750	2.646.267	584.130	367.777

Kaynak: Kosova İstatistik Ajansı

2021 yılında 4,65 Milyar Avro olan Kosova'nın toplam ithalatı, 2022 yılının ilk yarısında 2,64 Milyar Avro olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılı ilk yarısında Kosova'nın en çok ithalat yaptığı ÷lkeler ise sırasıyla; 367,8 milyon Avro tutarla Türkiye, 286,6 milyon Avro ile Almanya ve 254,6 milyon Avro tutarla Çin'dir.

[Type here]

2021 yılı ilk yarısında Kosova'ya olan ihracatımız 265,9 Milyon Avro iken, 2022 yılı ilk yarısında %38,2 artışla 367,7 Milyon Avro olarak gerçekleşmiştir. Salgın nedeniyle 2020 yılında Kosova'nın toplam ithalatında yaşanan daralmanın 2021 yılındaki Covid-19 önlemlerinin azaltılması ve sona ermesi ile toplam talepte yaşanan artışın, ihracatımızda yaşanan artışta önemli bir payı olduğu değerlendirilmektedir.

Kosova'nın ihracat rakamlarına bakıldığında, 2021 yılında 749,7 Milyon Avro olan toplam ihracat tutarındaki olumlu seyir 2022 yılının ilk yarısında da devam etmiş ve 2022 yılı Haziran ayı sonu itibariyle ise Kosova'nın toplam ihracatı bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla %30,5 artarak 449,7 milyon Avro'ya ulaşmıştır.

Kosova ABD'nin gelişmekte olan ülkelere uyguladığı ve gümrük tarifelerinde diğer ülkelere göre avantaj sağladığı GSP (Generalized System of Preferences) listesinde bulunmaktadır. GSP uygulaması bir serbest ticaret anlaşması (STA) statüsünde olmamakla birlikte bazı ürünlerde GSP listesinde yer alan ülkelere vergi indirimleri yapılmaktadır. Listede yer almayan ürünlerde ise tüm ülkelere aynı gümrük vergileri uygulanmaktadır. Bu kapsamda, ABD'nin Türkiye'ye Kosova'ya kıyasla daha yüksek gümrük vergisi uyguladığı bazı sektörlerde Türk firmaların Kosova'da yatırım yaparak ABD pazarına daha kolay girebilme imkânları bulunmaktadır.

Kosova'nın ABD'ye ihracattaki vergi avantajı, en çok ihracat yaptığı ülkeler sıralamasına da yansımış olup 2021 yılından sonra 2022 yılı ilk yarısında da ABD en çok ihracat yapılan ülke konumundadır. Ülkeler itibariyle en çok ihracat yapılan ülkeler sırasıyla 80,7 milyon Avro tutarla ABD, 62 milyon Avro ile Kuzey Makedonya ve 47,7 milyon Avro tutarla Arnavutluk'tur.

Kosova ile ticaret ilişkilerimizin gelişmesine paralel olarak Kosova'nın ülkemize gerçekleştirdiği ihracat da artış göstermektedir. 2021 yılı ilk yarı sonunda yaklaşık 7,7 milyon Avro olarak gerçekleşen Kosova'dan ithalat tutarımız, 2022 yılı aynı döneminde bir önceki seneye göre %58,6 artış göstererek 12,2 milyon Avro'ya ulaşmıştır.

2022 yılı Nisan –Haziran döneminde, gerçekleştirilen fuar ve ticari etkinlikler aşağıda sıralanmaktadır:

- 4-5 Mayıs 2022 tarihlerinde Kosova'da yeni kurulan Kosova Turizm Birliği tarafından ilk kez Kosova Turizm Fuarı düzenlenmiştir. Kosova Cumhuriyeti Ticaret, Sanayi ve Girişimcilik Bakanı Sn. Rozeta Hajdari'nin açılışına katıldığı fuarda Türkiye, Makedonya, Karadağ, Arnavutluk ve Bulgaristan'dan çeşitli otel, spa, turizm acentesi ve tur şirketi yer almıştır.
- 5-8 Mayıs 2022 tarihlerinde Kosova Ekonomi Odası tarafından “20. Uluslararası Genel Priştine Fuarı” gerçekleştirilmiştir. Yaklaşık 100 firmanın ürünlerinin sergilendiği fuara Türkiye'den de Kosovalı yetkili bayileri aracılığıyla 3 şirketimiz katılarak ürünlerini tanıtmışlardır.
- 5- 6 Mayıs 2022 tarihlerinde CEO LLC – Congress and Event Organization tarafından “18. Turizm ve Spor Fuarı” ve “14. Eğitim Fuarı” Priştine'de gerçekleştirilmiştir. Eğitim fuarına Türkiye'den Kosova'da da faaliyet gösteren Türkiye Maarif Vakfı okullarından International Maarif Schools of Kosova da katılım sağlamıştır.
- 12 -14 Mayıs 2022 tarihleri arasında Kosova'da bir Türk fuar organizasyonu şirketi tarafından hazır giyim alanında düzenlenen ilk fuar organizasyonu olan Fashion Expo 2022 fuarı düzenlenmiştir. Fuara 13'ü Türkiye'den olmak üzere toplam 14 şirket katılım sağlamıştır.

[Type here]

- 25 - 26 Mayıs 2022 tarihinde CEO LLC – Congress and Event Organization tarafından Priştine’de “21. Expokos Uluslararası Fuarı" gerçekleştirilmiştir. Yaklaşık 26 firmanın ürünlerinin sergilendiği fuara Türkiye’den de 1 şirketimiz katılım sağlamıştır.
- 30 Haziran 2022 tarihinde Kosova Türkiye Ticaret Odası’nın kuruluşunun 14. yıl dönümü kapsamında Priştine’de “Yatırım Ortamı ve Bölgesel İşbirliği Paneli” düzenlenmiştir. Panelde Türkiye Cumhuriyeti Priştine Büyükelçisi Çağrı Sakar, Kosova Bölgesel Kalkınma Bakanı Fikrim Damka, KTTO Başkanı Abdurrahman Balkız, MATTO Başkanı Aydoğan Ademoski, MATTO Başkan Yardımcısı İmer Selamni, MATTO Yönetim Kurulu Üyesi Mürteza Suloca, MATTO İcra Müdürü Şahpaz Molaliev ve çok sayıda iş adamı katılmıştır. Panelde konuşma yapan Kosova Cumhuriyeti Bölgesel Kalkınma Bakanı Fikrim Damka, Türkiye’den bu bölgelere yapılan yatırımların önemine değinerek, buradaki yatırımcıların kurduğu KTTO, MATTO, ATTSO gibi kuruluşlar arasında bir sinerji oluşturulması gerektiğini ifade etmiştir. Türkiye’nin Priştine Büyükelçisi Çağrı Sakar ise, Türkiye ile Kosova arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerin daha da ileriye taşınması için yıllardır sürdürdüğü özverili çalışmaları için KTTO’yu takdir ettiklerini ifade ederek, Türk şirketlerinin 400 milyon Euro’ya yakın yatırımlarıyla yaklaşık 10.000 Kosovalıya istihdam sağladığına vurgu yapmıştır.